

Utenlandske statsborgere med norsk doktorgrad

Karl Erik Brofoss og Terje Bruen Olsen

© NIFU STEP Studier av innovasjon, forskning og utdanning
Wergelandsveien 7, 0167 Oslo

Rapport 5/2007
ISBN 82-7218-517-2
ISSN 1504-1824

For en presentasjon av NIFU STEPs øvrige publikasjoner, se www.nifustep.no

Studier av innovasjon, forskning og utdanning
Studies in Innovation, Research and Education
Wergelandsveien 7, 0167 Oslo
Tlf. +47 22 59 51 00 • www.nifustep.no

Forord

I denne rapporten presenteres resultatet av en undersøkelse av personer med ikke-norsk statsborgerskap som har avlagt en doktorgrad ved et norsk lærested.

Temaet er belyst på to måter.

For det første er det foretatt en registerundersøkelse basert på NIFU STEP's Doktorgradsregister og Forskerpersonalregister, med tilkobling til Statistisk sentralbyrås System for persondata (SFP). Det gis en oversikt over utviklingen i antallet utenlandske doktorer, samt en beskrivelse deres innpass på arbeidsmarkedet generelt og i forskningssektoren spesielt.

For det andre er det gjennomført en spørreskjemaundersøkelse av et utvalg av utenlandske doktorer. Her kartlegges de erfaringer doktorene gjorde under doktorgradsstudiet samt deres erfaringer med yrkeslivet etter avlagt grad.

Prosjektet er utført på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet, som også har finansiert prosjektet.

Prosjektet er gjennomført av Karl Erik Brofoss og Terje Bruen Olsen.

Oslo, mars 2007

Petter Aasen
direktør

Randi Søgner
forskningsleder

Innhold

	Side
Sammendrag.....	5
Registerundersøkelsen.....	7
Avlagte doktorgrader.....	7
Doktorander med utenlandsk statsborgerskap – karriere i arbeidslivet generelt.....	11
Doktorander med utenlandsk statsborgerskap – karriere i forskningssystemet spesielt ..	14
Surveyundersøkelsen.....	17
Innledning.....	17
Temaavgrensning	17
Datagrunnlaget	18
Beskrivelse av utvalget med hensyn til kandidatenes bakgrunn	19
Doktorgradsperioden	21
Forventninger til doktorgradsarbeidet.....	22
Yrkeserfaring etter doktorgraden	26
Vedlegg 1: Tabell- og figuroversikt	29
Vedlegg 2: Vedleggstabell	31
Vedlegg 3: Spørreskjema	33

Sammendrag

Denne rapporten er todelt: I den første delen beskrives kjennetegn ved utenlandske doktorgradskandidater i perioden 1990 – 2005 basert på informasjon innhentet fra NIFU STEPs registre over doktorgrader og forskerpersonale, samt SSBs System for persondata (SFP). Den andre delen er en surveyundersøkelse blant utlendinger som har avlagt norsk doktorgrad i perioden 1999 – 2003 og som fortsatt befinner seg i Norge. Denne delen har et fokus på kandidatenes erfaringer med selve doktorgradsarbeidet og deres erfaringer med å skaffe seg arbeid i Norge.

Registerundersøkelsen

De utenlandske doktorandenes bakgrunn

I tidsrommet 1990-2005 disputerte 1394 personer med utenlandsk statsborgerskap for doktorgraden ved norske universiteter og høyskoler. Utlendinger stod således for hver syvende doktorgrad som ble avlagt. Utenlandsandelen har økte betydelig – fra 9 prosent ved begynnelsen av 1990-tallet til rundt 20 prosent i årene 2003-2005.

Av de i alt 1394 personer med utenlandsk statsborgerskap som disputerte i tidsrommet 1990-2005 var 418 kvinner og 976 menn. Dette gir en kvinneandel på 30 prosent, som er litt lavere enn kvinneandelen blant dem med norsk statsborgerskap - 34 prosent.

Fagfordelingen blant doktorandene med utenlandsk statsborgerskap avviker noe fra fagfordelingen for dem med norsk statsborgerskap. Relativt flere blant utlendingene tar doktorgraden innenfor teknologi, matematikk/naturvitenskap og landbruksfag/veterinærvitenskap.

De utenlandske statsborgere som avlegger en doktorgrad i Norge, kommer fra ulike deler av verden. Om lag halvparten har statsborgerskap fra et europeisk land – de øvrige nordiske land alene står for en knapp femtedel. Doktorandene fra Asia utgjør en fjerdedel og de fra Afrika en sjettedel. Doktorander med statsborgerskap fra et amerikansk land står for en tolvtedel av alle utenlandske doktorander. Hyppigst forekommende opprinnelsesland er Kina – mer enn 180 kinesere har avlagt doktorgraden i tidsrommet 1990-2005.

Arbeidslivstilknytning

Fra 1990 og fram til årsskiftet 2002-2003 hadde 919 doktorander med utenlandsk statsborgerskap disputert for doktorgraden. Av disse er 402 registrert i arbeidslivet i 2003, herav 34 prosent kvinner.

De fleste doktorer med utenlandsk statsborgerskap finner arbeid i offentlig sektor. Bare hver åttende doktor går til næringslivet. Over to tredjedeler av doktorene er knyttet til undervisningsinstitusjonene eller til forskningsinstitusjoner utenfor universitets- og høyskolesektoren. Det forskjell på kjønne. De kvinnelige utenlandske doktorene finner i større grad arbeid i offentlig sektor enn de mannlige.

Tre fjerdedeler av dem har arbeidsplass i de store byene, hvor bl.a. universitetene og de fleste andre arbeidsplasser med behov for forskerutdannet personale befinner seg.

Surveyundersøkelsen

Resultatene bygger på et utvalg av utenlandske studenter som har avlagt doktorgraden i Norge i perioden 1999-2003. Vi har funnet frem til 67 prosent av dem som fortsatt er i landet. Av disse har vi fått svar på et spørreskjema fra 55 prosent.

Hvorfor valgte de Norge?

Over fire femtedeler av kandidatene hadde Norge som førstevalg med hensyn til hvor de ville avlegge doktorgraden. Den langt hyppigste grunnen til at kandidatene valgte å avlegge doktorgraden i Norge er familiære grunner. Drøyt en tredjedel oppgir dette som en årsak til at de valgte Norge. Særlig de kvinnelige kandidatene oppgir dette som grunn for valget. Også kjennskap til norske forskere er en hyppig årsak til at kandidatene valgte å studere i Norge. Om lag en fjerdedel av kandidatene oppgir dette som grunn til valget av Norge.

Erfaringer fra doktorgradsperioden

Doktorandene i utvalget ble spurt om i hvilken grad deres forventninger til doktorgradsarbeidet ble oppfylt. Hovedinntrykket er at doktorandene i rimelig grad har fått oppfylt forventningene både når det gjelder egne økonomiske og faglige rammebetingelser. Likeledes er de fornøyd med den faglige veiledningen de har fått, og det faglige innholdet av doktorgradsarbeidet.

De færreste har opplevd språkproblemer i forbindelse med selve doktorgradsarbeidet. Det er noen forskjeller mellom kvinner og menn da kvinner har hatt litt større språkproblemer. Det er også slik at doktorander som kommer utenfra Norden og Nord-Europa har hatt noe større språkproblemer enn doktorander fra land innen dette området. Det er imidlertid flere som har opplevd at språkproblemer har hemmet deres sosiale liv under doktorgradsperioden. Dette gjelder særlig menn over førti år.

En viktig side ved doktorgradsarbeidet er å få innpass i faglige nettverk som kan bidra til kandidatenes faglige utvikling. Hovedbildet er at de aller fleste har fått nye faglige nettverk som et resultat av doktorgradsarbeidet. Men det er relativt store variasjoner mellom gruppene. Yngre mannlige kandidater fra Norden og Nord-Europa har i størst grad fått tilgang til nye faglige nettverk. At forskere over førti år i mindre grad har fått nye faglige nettverk kommer sannsynligvis av at de allerede har etablert slike nettverk. Mer urovekkende er det at kandidater fra land utenfor Nord-Europa og kvinner bare i mindre grad har fått en slik tilgang.

Litt under halvparten av kandidatene har hatt undervisningsplikt i løpet av doktorgradsarbeidet. For de fleste har dette vært en positiv erfaring både ved at det har bidratt til kandidatenes faglige utvikling og ved at det har bidratt til en sosial integrasjon ved det institutt de har arbeidet. Det skal likevel ikke underslås at for noen har dette ført til en langsommere fremdrift av doktorgradsarbeidet.

Yrkeserfaring

Flertallet av doktorandene har hatt få eller ingen problemer med å skaffe seg arbeid etter avlagt doktorgrad. Imidlertid har kandidater over førti år hatt problemer og til dels store problemer med å skaffe seg et arbeid. To tredjedeler av kandidatene har ikke følt at de har hatt større problemer enn nordmenn på arbeidsmarkedet.

På samme måte som for norske doktorander er det en klar tendens til at kandidatene forblir ved samme institusjon som de avlegger doktorgraden ved. Likevel er det en tendens til at utlendingene i større grad er villige til å søke arbeid andre steder enn de norske kandidatene.

Av de 546 kandidatene som har avlagt doktorgraden i perioden 1999-2003 har 211 forlatt landet. Flertallet har således forblitt i Norge i ettertid, og tre fjerdedeler av disse har ingen planer om å forlate landet. Utenlandske doktorander som avlegger doktorgraden i Norge, representerer således et verdifullt bidrag til det norske arbeidsmarkedet.

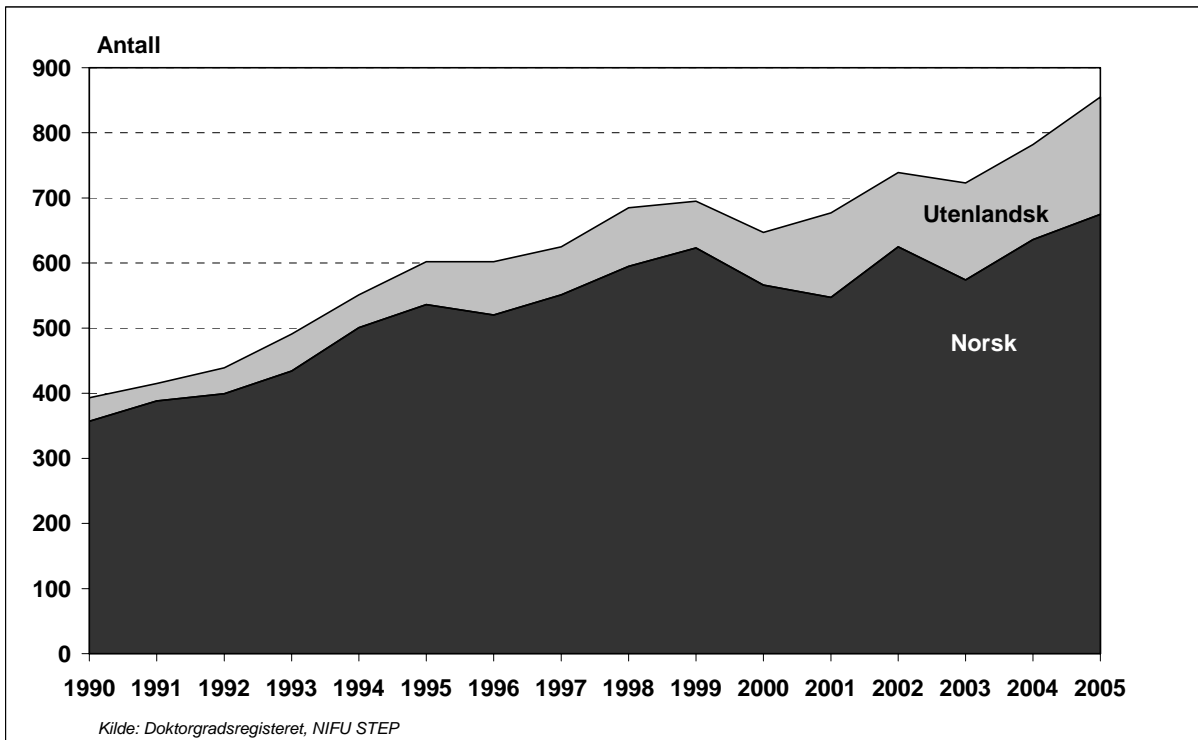

Registerundersøkelsen

Avlagte doktorgrader

I tidsrommet 1990-2005 disputerte 1394 personer med utenlandsk statsborgerskap for doktorgraden ved norske universiteter og høyskoler. Til sammen ble det gjennomført 9921 disputaser i denne perioden, og andelen med utenlandske doktorander utgjorde 14,1 prosent. Utlendinger stod således for hver syvende doktorgrad som ble avlagt. Utenlandsandelen har økte betydelig – fra 9 prosent ved begynnelsen av 1990-tallet til rundt 20 prosent i årene 2003-2005.

Blant de kvinnelige doktorandene 1990-2005 var andelen utlendinger 12,7 prosent, blant de mannlige 14,7 prosent.

Figur 1 Personer som avla norsk doktorgrad 1990-2005, etter statsborgerskap.

Tabell 1 Personer med utenlandsk statsborgerskap som avla norsk doktorgrad i tidsrommet 1990-2005. Per år.

År	Antall	Andel av alle (N)	(N)
1990	36	9,2	(393)
1991	27	6,5	(415)
1992	40	9,1	(439)
1993	57	11,6	(491)
1994	50	9,1	(551)
1995	66	11,0	(602)
1996	82	13,6	(602)
1997	74	11,8	(625)
1998	90	13,1	(685)
1999	72	10,4	(695)
2000	81	12,5	(647)
2001	130	19,2	(677)
2002	114	15,4	(739)
2003	149	20,6	(723)
2004	146	18,7	(782)
2005	180	21,1	(855)
1990-2005	1 394	14,1	(9 921)

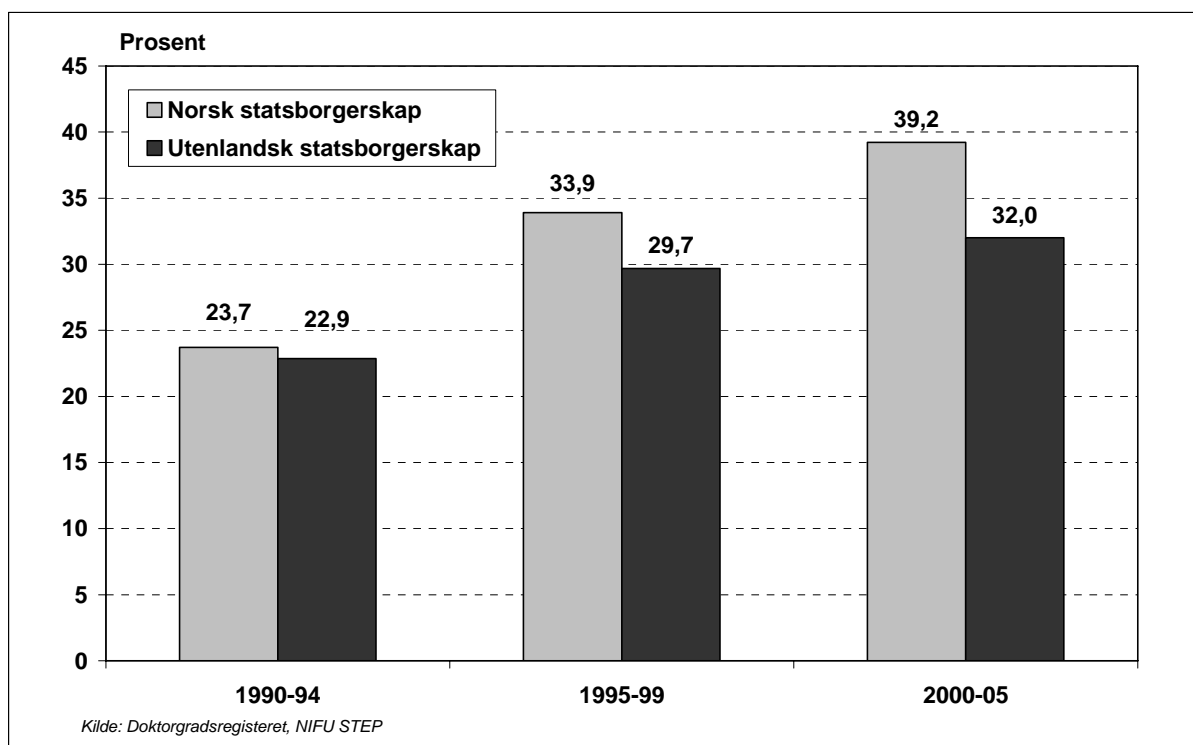
Kilde: Doktorgradsregisteret, NIFU STEP

Tabell 2 Personer med utenlandsk statsborgerskap som avla norsk doktorgrad i tidsrommet 1990-2005. Per år og kjønn. Kvinneandeler.

År	Utenlandsk statsborgerskap			Norsk	
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinneandel i prosent	Kvinneandel i prosent
1990	8	28	36	22,2	16,0
1991	11	16	27	40,7	23,7
1992	10	30	40	25,0	21,1
1993	10	47	57	17,5	26,5
1994	9	41	50	18,0	28,9
1995	15	51	66	22,7	32,3
1996	22	60	82	26,8	35,2
1997	20	54	74	27,0	32,5
1998	32	58	90	35,6	30,9
1999	25	47	72	34,7	38,4
2000	21	60	81	25,9	36,2
2001	42	88	130	32,3	33,5
2002	42	72	114	36,8	40,6
2003	46	103	149	30,9	40,8
2004	42	104	146	28,8	41,7
2005	63	117	180	35,0	41,5
1990-2005	418	976	1 394	30,0	33,7

Kilde: Doktorgradsregisteret, NIFU STEP

Av de i alt 1394 personer med utenlandsk statsborgerskap som disputerte i tidsrommet 1990-2005 var 418 kvinner og 976 menn. Dette gir en kvinneandel på 30 prosent, som er litt lavere enn kvinneandelen blant dem med norsk statsborgerskap - 34 prosent. Kvinneandelen blant doktorander med utenlandsk statsborgerskap har variert fra 41 og 18 prosent når vi ser på de enkelte år, men langtidstendensen viser at andelen har vært økende.

Figur 2 Kvinneandeler blant personer som avla norsk doktorgrad 1990-2005, etter statsborgerskap.

Fagfordelingen blant doktorandene med utenlandsk statsborgerskap avviker noe fra fagfordelingen for dem med norsk statsborgerskap. Relativt flere blant utlendingene tar doktorgraden innenfor teknologi, matematikk/naturvitenskap og landbruksfag/veterinærvitenskap. Derimot er utlendingene relativt dårligere representert blant doktorandene i humaniora og samfunnsvitenskap; disse to fagområdene står bare 17,5 prosent av doktorgradene blant utlendingene mot 27,3 prosent blant dem med norsk statsborgerskap.

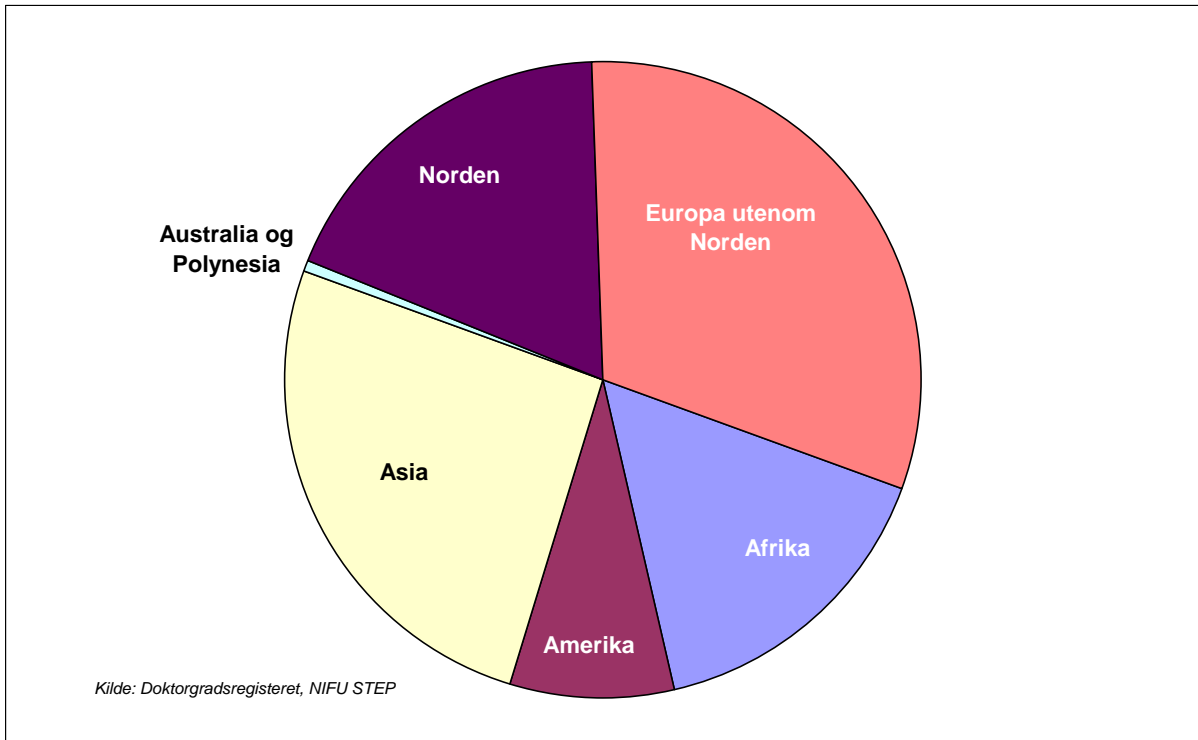
Tabell 3 Personer som avla norsk doktorgrad 1990-2005 prosentfordelt etter fagområde. Etter statsborgerskap.

Fagområde	Norsk statsborgerskap	Utenlandsk statsborgerskap					
		Totalt	Norden	Europa	Amerika	Afrika	Asia ¹⁾
Humaniora	9,6	7,2	10,8	9,7	8,5	5,0	2,7
Samfunnsvitenskap	17,7	10,3	11,6	6,0	14,4	18,6	8,2
Matematikk/naturvitenskap	25,9	29,3	29,7	33,6	33,9	21,8	27,1
Teknologi	18,0	22,3	15,8	23,1	16,9	10,5	34,8
Medisin	22,0	22,2	27,8	23,4	18,6	24,1	17,0
Landbruksfag og veterinærvitenskap	6,7	8,5	4,2	4,2	7,6	20,0	10,1
Totalt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
(N)	(8 527)	(1 394)	(259)	(432)	(118)	(220)	(365)

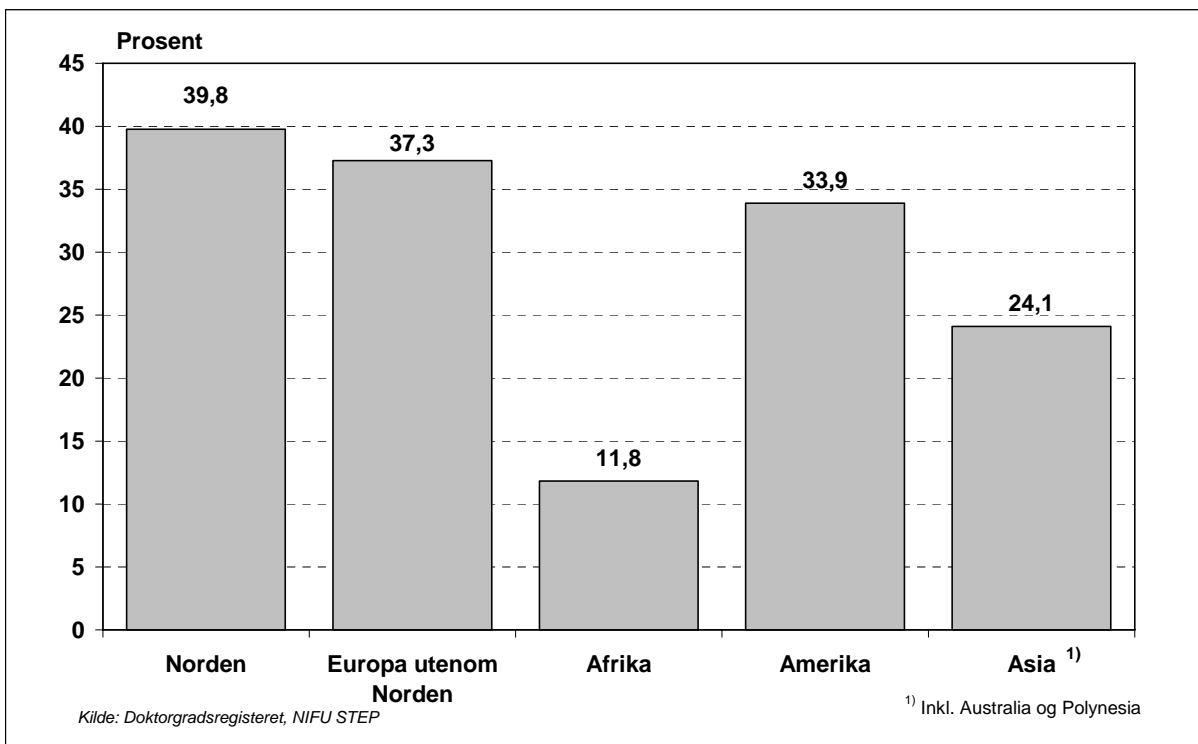
Kilde: Doktorgradsregisteret, NIFU STEP

¹⁾ Inkl. Australia og Polynesia

De utenlandske statsborgere som avlegger en doktorgrad i Norge, kommer fra ulike deler av verden. Om lag halvparten har statsborgerskap fra et europeisk land – de øvrige nordiske land alene står for en knapp femtedel. Doktorandene fra Afrika utgjør en fjerdedel og de fra Afrika en sjettedel. Doktorander med statsborgerskap fra et amerikansk land står for en tolvtedel av alle utenlandske doktorander.

Figur 3 Personer med utenlandsk statsborgerskap som avla norsk doktorgrad 1990-2005, etter region.

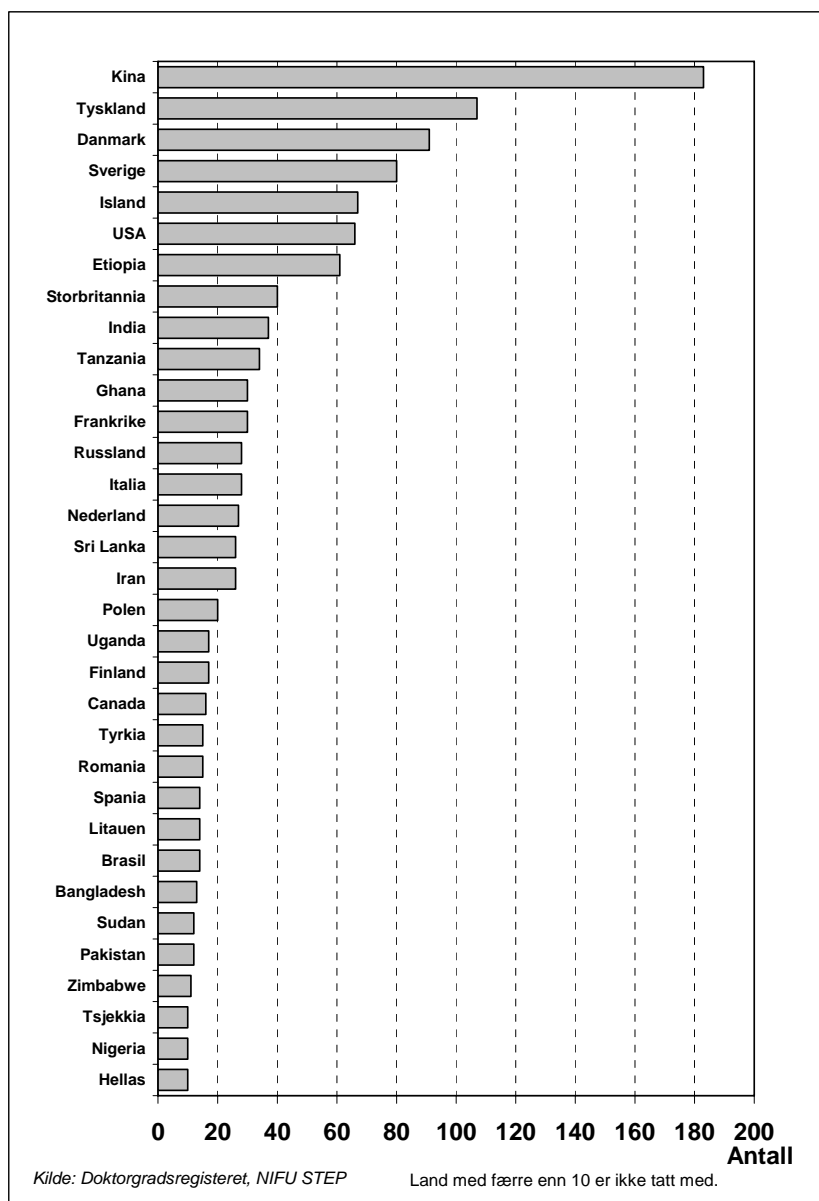

Figur 4 Kvinneandeler blant personer med utenlandsk statsborgerskap som avla norsk doktorgrad 2000-2005, etter region.

Kvinneandelene varierer en del. For de med statsborgerskap fra Europa eller Amerika er kvinneandelen omtrent som for norske statsborgere. Blant de med statsborgerskap fra Asia er bare hver fjerde doktor kvinne, og blant afrikanerne bare hver tiende.

Mange land er representert blant de utlendinger som avlegger en doktorgrad ved norske institusjoner. Hyppigst forekommende opprinnelsesland er Kina – mer enn 180 kinesere har avlagt en norsk doktorgrad i tidsrommet 1990-2005. På andre plass kommer Tyskland med

103 og på tredje plass Danmark med 91. Deretter følger Sverige med 80, Island med 67, USA med 66 og Etiopia med 61 doktordisputaser. Ingen av de øvrige land har mer enn 40. Tabell V 1 i vedlegget gir en oversikt over utenlandske doktorgrader *per år* – med spesifisering av land for statsborgerskap.

Figur 5 Personer med utenlandsk statsborgerskap som avla norsk doktorgrad 1990-2005, etter land.

Doktorander med utenlandsk statsborgerskap – karriere i arbeidslivet generelt

I dette avsnittet vil vi se på hvilke næringer og hvilke regioner doktorandene har gått til etter avlagt doktorgrad. Nærmere bestemt vil vi beskrive deres arbeidslivsstatus i 2003. Mange av utlendingene som har avlagt en doktorgrad i Norge, kommer som stipendiater med det ene formål å avlegge doktorgraden. Disse reiser tilbake til sine hjemland etter avlagt grad. Men mange med et utenlandsk statsborgerskap har en annen bakgrunn eller følger et annet

karrieremønster. De kan være bosatt i Norge i utgangspunktet, eller de kan komme utenfra og forbli i landet etter avlagt doktorgrad.

Fra 1990 og fram til årsskiftet 2002-2003 hadde 919 doktorander med utenlandsk statsborgerskap disputert for doktorgraden. Av disse er 402 registrert i arbeidslivet i 2003, herav 34 prosent kvinner.

I Statistisk sentralbyrås foretaksstatistikk klassifiseres foretakene på næringer i henhold til NACE-standarden. Tabell 4 viser hvordan doktorer med utenlandsk statsborgerskap fordeler seg på foretak i de enkelte næringshovedområder. Som det framgår er mange – 40 prosent – knyttet til undervisningsinstitusjoner i 2003. Videre finner vi en stor andel i tjenesteyting (29 prosent). Det skyldes at forskningsinstitusjoner utenfor universiteter og høyskoler er klassifisert her (NACE-kode 73 Forskning og utvikling). De fleste doktorer med utenlandsk statsborgerskap finner arbeid i offentlig sektor. Bare hver åttende doktor går til næringslivet (kategoriene B-I). Det forskjell på kjønnene. De kvinnelige utenlandske doktorene finner i større grad arbeid i offentlig sektor enn de mannlige.

Tabell 4 Personer med utenlandsk statsborgerskap som avla norsk doktorgrad 1990-2002 og deres arbeidstilknytning 2003, etter næringshovedområde og kjønn.

Næringshovedområde	Antall			Prosent		
	Alle	Kvinner	Menn	Alle	Kvinner	Menn
B Fiske	1	0	1	0	0	0
C Bergverksdrift og utvinning	18	4	14	4	3	5
D Industri	20	3	17	5	2	6
E Kraft- og vannforsyning	2	0	2	0	0	1
G Varehandel, reparasjon av motorvogner, husholdningsvarer og varer til personlig bruk	7	2	5	2	1	2
I Transport, lagring og kommunikasjon	5	4	1	1	3	0
K Eiendomsdrift, utleievirksomhet og forretningsmessig tjenesteyting	115	31	84	29	23	32
L Offentlig administrasjon, forsvar og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning	13	7	6	3	5	2
M Undervisning	159	64	95	40	47	36
N Helse- og sosialtjenester	49	17	32	12	12	12
O Andre sosialtjenester og personlige tjenester	3	2	1	1	1	0
Ukjent	10	3	7	2	2	3
Totalt	402	137	265	100	100	100

Kilde: Doktorgradsregisteret, NIFU STEP, og System for persondata, SSB

Doktorene i Forretningsmessig tjenesteyting arbeider i hovedsak ved forskningsinstitusjoner utenfor universitets- og høyskolesektoren og ved foretak med FoU som hovedaktivitet. Alle disse er klassifisert under NACE-kode 73 Forskning og utvikling. Forskning og utvikling innen naturvitenskap og teknikk er den største kategorien, få arbeider innen samfunnsvitenskap og humaniora. Som Tabell 5 viser er det også en del som er tilknyttet til teknisk konsulentvirksomhet.

Tabell 5 Personer med utenlandsk statsborgerskap som avla norsk doktorgrad 1990-2002 med arbeid innenfor Forretningsmessig tjenesteyting i 2003, etter næringshovedgruppe og region.

Næringshovedgruppe	Totalt	Norden	Europa for øvrig	Amerika	Afrika	Asia
72.2 Konsulentvirksomhet tilknyttet system- og programvare	7		2	1	1	3
72.3 Databehandling	1	1				
73.1 Forskning og utviklingsarbeid innen naturvitenskap og teknikk	78	15	37	9	1	16
73.2 Forskning og utviklingsarbeid innen samfunnsvitenskap og humanistiske fag	3	2				1
74.14 Bedriftsrådgivning	1					1
74.2 Arkitektvirksomhet og teknisk konsulentvirksomhet	18	3	5	2	1	7
74.3 Teknisk prøving og analyse	3	1	1	1		
74.5 Formidling og utleie av arbeidskraft	1				1	
74.8 Annen forretningsmessig tjenesteyting	3	1	2			
Totalt Forretningsmessig tjenesteyting	115	23	47	13	4	28

Kilde: Doktorgradsregisteret, NIFU STEP, og System for persondata, SSB

Mange utenlandske doktorer er knyttet til undervisningsinstitusjonene. Tabell 6 viser de aller fleste av disse er knyttet til universitetene, men det er også en del ved de statlige høyskolene. Karrieren ved institusjoner innen forskning og høyere utdanning er nærmere omtalt i neste avsnitt.

Tabell 6 Personer med utenlandsk statsborgerskap som avla norsk doktorgrad 1990-2002 med arbeid innenfor Undervisning i 2003, etter næringsundergruppe og region.

Næringsundergruppe	Totalt	Norden	Europa for øvrig	Amerika	Afrika	Asia	Australia og Poly- nesia
80.102 Grunnskoleundervisning	1					1	
80.220 Undervisning i tekniske og andre yrkesrettede fag	1		1				
80.301 Undervisning ved universiteter	121	32	50	13	9	14	3
80.302 Undervisning ved statlige høyskoler	32	5	13	2	3	9	
80.303 Undervisning ved militære høyskoler	2		1	1			
80.429 Annen undervisning	2		1			1	
Totalt Undervisning	159	37	66	16	12	25	3

Kilde: Doktorgradsregisteret, NIFU STEP, og System for persondata, SSB

De utenlandske doktorenes geografiske fordeling framgår av Tabell 7, som viser deres arbeidsfylke. Tre fjerdedeler av dem har arbeidsplass i de store byene, hvor bl.a. universitetene og de fleste andre arbeidsplasser med behov for forskerutdannet personale befinner seg.

Tabell 7 Personer med utenlandsk statsborgerskap som avla norsk doktorgrad 1990-2002 etter arbeidsstedsfylke i 2003.

Fylke	Antall doktorer	Prosent
01 Østfold	6	1
02 Akershus	47	12
03 Oslo	122	30
04 Hedmark	2	0
05 Oppland	2	0
06 Buskerud	3	1
07 Vestfold	2	0
08 Telemark	3	1
09 Aust-Agder	1	0
10 Vest-Agder	5	1
11 Rogaland	27	7
<i>Herav Stavanger</i>	18	4
12 Hordaland	84	21
<i>Herav Bergen</i>	80	20
14 Sogn og Fjordane	1	0
16 Sør-Trøndelag	71	18
<i>Herav Trondheim</i>	70	17
17 Nord-Trøndelag	1	0
18 Nordland	4	1
19 Troms	17	4
<i>Herav Tromsø</i>	17	4
20 Finnmark	1	0
Ukjent	3	1
Totalt	402	100
<i>Herav Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger og Tromsø</i>	307	76

Kilde: Doktorgradsregisteret, NIFU STEP, og System for persondata, SSB

Doktorander med utenlandsk statsborgerskap – karriere i forskningssystemet spesielt

I dette foregående avsnitt så vi på doktorandenes posisjonering i arbeidslivet generelt. I dette vil vi – med et annet datagrunnlag – se spesielt på de utenlandske doktorandenes karriere i forskningssystemet (universiteter, høyskoler, forskningsinstitutter). Vi vil undersøke dette ved å se på hvor mange utlendinger som var knyttet til norske universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter per 1.oktober 2003. Av de i alt 919 utledninger som avla doktorgraden i tidsrommet 1990-2002 har 716 på ett eller annet tidspunkt vært tilknyttet en institusjon – mange i rekrutteringsstilling. I 2003 gjenfinner vi 280 personer – eller 30 prosent av de 919 doktorandene. De fleste av dem var knyttet til universitetene, mens en del var forskere i instituttsektoren. Sammenlignet med doktorer med norsk statsborgerskap var det en litt større andel av utlendingene som hadde tilknytning til universitetene og en litt mindre andel med tilknytning til vitenskapelige høyskoler og forskningsinstitutter.

Tabell 8 Personer som avla norsk doktorgrad 1990-2002 og som hadde tilknytning til universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter i 2003, etter statsborgerskap og institusjonsgruppe.

Tilknytning i 2003: Institusjonsgruppe	Utenlandsk statsborgerskap		Norsk statsborgerskap	
	Prosent	(N)	Prosent	(N)
Universiteter	56	(157)	51	(2051)
Vitenskapelige høyskoler	5	(14)	8	(333)
Statlige høyskoler	11	(32)	11	(435)
Forskningsinstitutter	26	(74)	29	(1162)
Annet	1	(3)	2	(71)
Totalt	100	(280)	100	(4052)

Kilde: Doktorgradsregisteret og Forskerpersonalregisteret, NIFU STEP

Tre fjerdedeler av utlendingene med institusjonstilknytning i 2003 var statsborgere i et europeisk land eller kom fra Nord-Amerika eller Australia. En fjerdedel kom fra Asia, Afrika, Sør- eller Mellom-Amerika. Av det samlede antall utenlandske doktorer (919) kom imidlertid nærmere halvparten fra de sistnevnte regioner. De blir altså i mindre grad enn europeere og nord-amerikanere rekruttert inn i norsk forskning.

I alt vel 200 av doktorene med utenlandsk statsborgerskap var tilknyttet universiteter og høyskoler i 2003.

Tabell 9 Personer som avla norsk doktorgrad 1990-2002 og som hadde tilknytning til et universitet eller høyskole i 2003, etter statsborgerskap og stilling.

Stilling i 2003	Utenlandsk statsborgerskap		Norsk statsborgerskap	
	Prosent	(N)	Prosent	(N)
Professor	13	(27)	22	(628)
Førsteamanuensis mm	42	(86)	39	(1103)
Eksternt finansiert forsker	12	(25)	10	(284)
Lege ved universitetssykehus	7	(15)	12	(340)
Post.doc., stipendiat	22	(45)	14	(402)
Administrativ stilling	2	(5)	2	(62)
Totalt	100	(203)	100	(2819)

Kilde: Doktorgradsregisteret og Forskerpersonalregisteret, NIFU STEP

En mindre andel av utlendingene enn de med norsk statsborgerskap hadde oppnådd å bli professor. Derimot finner vi en noe høyere andel utlendinger i gruppen førsteamanuensis mm. En større andel utlendinger enn nordmenn satt i en post.doc.-stilling i 2003.

Stillingsfordelingen er imidlertid i store og hele lik for doktorer med utenlandsk og norsk statsborgerskap. De ulikheter som tabellene viser, kan ha å gjøre med at doktorene befinner seg på ulike stadier i karrieren – avhengig av i hvilket år doktorgraden ble avlagt. Andelen utlendinger har økt over tid, jf. Tabell 1, med et større antall i de senere år. Karrieren etter doktorgrad er derfor i gjennomsnitt noe kortere for disse enn for doktorer med norsk statsborgerskap.

Danske statsborgere er best representert blant de som var knyttet til universiteter og høyskoler i 2003. Deretter følger andre vest-europeiske land og USA. Kina er best representert av de ikke-vestlige land.

Tabell 10 Personer med utenlandsk statsborgerskap som avla norsk doktorgrad 1990-2002 og som hadde tilknytning til et universitet eller høyskole i 2003, etter land for statsborgerskap.

Land	Antall
Danmark	24
Tyskland	22
USA	17
Storbritannia	16
Island	14
Kina	9
Sverige	8
Tyrkia	6
Italia, Russland	5
India, Sri Lanka, Sveits	4
Australia, Belgia, Etiopia, Finland, Litauen, Pakistan, Romania	3
Brasil, Bulgaria, Ghana, Israel, Japan, Polen, Spania, Sudan, Vietnam	2
Bosnia-Hercegovina, Burma, Canada, Colombia, Egypt, Frankrike, Hellas, Iran, Irland, Libanon, Madagaskar, Makedonia, Marokko, Mexico, Mosambik, Nepal, Nigeria, Portugal, Serbia og Montenegro, Tanzania, Tunisia, Uganda, Ungarn, Uruguay, Zimbabwe, Østerrike	1
Til sammen	203

Kilde: Doktorgradsregisteret og Forskerpersonalregisteret, NIFU STEP

Surveyundersøkelsen

Innledning

At et større antall utenlandske statsborgere velger å gjennomføre sin forskerutdanning i Norge kan sees som et uttrykk for økt internasjonalt samarbeid og kunnskapsflyt mellom landene. Sentrale spørsmål i denne forbindelse er: Hvilke nasjonaliteter er representert? Hvorfor velger så mange utlendinger å studere i Norge med sikte på doktorgraden? Etter avlagt doktorgrad, blir de i Norge? Hvilke muligheter eller barrierer møter de her etter avlagt doktorgrad?

Surveyundersøkelsen rettet seg mot personer som har avlagt doktorgraden ved et universitet eller høgskole i Norge og som på disputastidspunktet var registrert med et ikke-norsk statsborgerskap. Utvalget av doktorer omfatter alle med ikke-norsk statsborgerskap som disputerte i femårsperioden 1999-2003.

Undersøkelsen tok sikte på å kartlegge de erfaringer personer med ikke-norsk statsborgerskap har hatt, for det første med doktorgradsstudiet og for det andre med yrkeslivet etter avlagt doktorgrad.

Temaavgrensning

Registerdata kan gi oss et grunnlag for å si oss noe om kandidatenes bevegelser som forskerrekutter før de avlegger doktorgraden og i arbeidsmarkedet etter at graden er avlagt. Slike data gir imidlertid ikke informasjon om doktorandenes subjektive opplevelser, oppfatninger og synspunkter. Slik informasjon må kartlegges gjennom en *individundersøkelse*.

Temaer i surveyundersøkelsen:

For å utdype beskrivelsen vi har gitt med utgangspunkt i registerdataene hentet fra Doktorgradsregisteret og Forskerpersonalregisteret, har vi valgt å dele individundersøkelsen inn i tre hoveddeler: For det første en beskrivelse av doktorandenes *bakgrunn*. For det andre en gjennomgang av de *erfaringer* kandidatene har gjort under selve *doktorgradsperioden*. For det tredje en gjennomgang av de *yrkeserfaringer* kandidatene har hatt i perioden etter avlagt doktorgradseksamen.

Beskrivelse av utvalget

Utvalget vil bli beskrevet langs følgende dimensjoner:

- Aldersprofil
- Kjønnfordeling
- Om de ankom Norge som barn eller voksne
- Om kandidatene har tatt hele eller deler av sin utdanning i Norge
- Hvor de kommer fra

Doktorgradsperioden

Her legges det vekt på de forventninger og erfaringer kandidatene har hatt med doktorgradsarbeidet.

- Hvorfor kandidatene valgte å avlegge doktorgraden i Norge
- Hvilke forventninger de hadde til doktorgradsarbeidet

- Om disse forventningene ble oppfylt
- Hvorvidt de hadde språkproblemer som påvirket deres doktorgradsarbeid og deres sosiale liv
- Hvorvidt kandidatene fikk nye faglige nettverk som et resultat av doktorgradsarbeidet
- Hvorvidt de var pålagt undervisningsplikt og hvilke erfaringer de hadde med dette

Yrkeserfaring etter doktorgraden

Hovedvekten legges her på de erfaringer kandidatene har gjort i yrkeslivet.

- En beskrivelse av hvor mange som er i arbeid etter avlagt doktorgrad
- Hvor kandidatene har funnet sin arbeidsplass: om det er i UoH-systemet, i næringslivet eller i den offentlige forvaltning
- Hva slags arbeidsoppgaver de er tillagt
- Hvorvidt kandidatene har planer om å forbli i Norge eller ønsker å flytte ut av landet

Datagrunnlaget

Utgangspunktet er at i perioden 1999-2003 har i alt 546 utlendinger avlagt doktorgraden i Norge.

1. Av disse har vi funnet 164 personer med adresser registrert i forskerpersonalregisteret. Av disse har vi funnet 95 med identifiserbar e-postadresse.
2. Av de øvrige har vi funnet per juni i år at 211 har utvandret, 111 personer er registrert bosatt i følge Folkeregisteret, 1 er død, 28 har uklar status fordi fødselsnummeret er ugyldig og 31 er utelatt av ulike andre grunner. (De som er registrert som ”utvandret” er nok i hovedsak personer som har hatt opphold i Norge med det formål å ta en doktorgrad, for deretter å reise tilbake til hjemlandet. Over halvparten av disse har statsborgerskap i et asiatisk eller afrikansk land, en femtedel kommer fra Amerika eller et vest-europeisk land, en av åtte kommer fra Øst-Europa og en av åtte fra et nordisk land.)
3. Vi har således enten e-postadresse eller bostedsadresse for 206 utlendinger med norsk doktorgrad. Det vil si 67 prosent av alle som fortsatt er i landet.
4. Disse ble tilsendt et spørreskjema enten postalt eller via internett. Vi har fått svar fra 103 respondenter hvorav 95 har fylt ut hele skjemaet. 12 personer viser seg å være norske statsborgere ved tidspunkt for disputas og skal følgelig ikke være med i undersøkelsen. Videre var 21 e-post adresser feil, og vi kunne ikke identifisere korrekte adresser. De måtte følgelig gå ut av undersøkelsen. Vi har således en svarprosent på 55. Dette er noe lavt, men gir et tilstrekkelig datagrunnlag for en meningsfull fremstilling av de erfaringer de utenlandske kandidatene har gjort i forbindelse med doktorgradsarbeidet og deres yrkeserfaringer.

Beskrivelse av utvalget med hensyn til kandidatenes bakgrunn

I dette avsnittet vil vi presentere følgende kjennetegn ved de utenlandske kandidatene i utvalget:

- alder
- kjønn
- ankomst til Norge
- utdanningsbakgrunn
- kandidatenes hjemland

Dette vil gjøre oss i stand til å undersøke hvorvidt vårt utvalg er representativt i forhold til alle utenlandske statsborgere som har tatt doktorgraden i Norge

Alder

Tabell 11 Respondentenes fordeling på fødselsår

Fødselsår	Antall	Prosent	Fødselsår	Antall	Prosent
1942	1	1,1	1964	4	4,2
1943	1	1,1	1965	5	5,3
1949	2	2,1	1966	9	9,5
1950	1	1,1	1967	9	9,5
1952	1	1,1	1968	4	4,2
1953	2	2,1	1969	12	12,6
1954	1	1,1	1970	2	2,1
1956	1	1,1	1971	7	7,4
1958	6	6,3	1972	5	5,3
1959	3	3,2	1973	2	2,1
1961	5	5,3	1974	1	1,1
1962	3	3,2	1975	2	2,1
1963	6	6,3			
			Total	95	100,0

Kilde: Surveyundersøkelse av utlendinger med norsk doktorgrad, NIFU STEP

Om lag halvparten av kandidatene er førti år eller yngre, og det er kun om lag ti prosent av utvalgets kandidater som er femti år eller eldre. Av de som så langt har valgt å forbli i Norge kjennetegnes disse ved at de er relativt unge, og som sådan representerer en viktig tilvekst til det norske samfunnet.

Kjønn

Tabell 12 Respondentenes kjønn

Kjønn	Antall	Prosent
Kvinne	38	40,0
Mann	57	60,0
Total	95,0	100,0

Kilde: Surveyundersøkelse av utlendinger med norsk doktorgrad, NIFU STEP

I utvalget er tre av fem respondenter menn mens to av fem er kvinner. Hvis vi kopler kjønn og alder, fremkommer følgende bilde:

Tabell 13 Respondentenes kjønn og alder

Alder	Kvinne		Mann		Total	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Yngre enn 40 år	15	39,5	29	50,9	44	46,3
40 år eller eldre	23	60,5	28	49,1	51	53,7
Total	38	100,0	57	100,0	95	100,0

Kilde: Surveyundersøkelse av utlendinger med norsk doktorgrad, NIFU STEP

Det er omtrent like mange menn som er over og under førti år. Derimot er det klart flere kvinner som er over førti år enn under. Det er således en viss forskjell i aldersprofil mellom kjønnene.

Ankomst til Norge

Tabell 14 Respondentenes status ved ankomst Norge

Status	Antall	Prosent
Barn	7	7,4
Voksen	88	92,6
Total	95,0	100,0

Kilde: Surveyundersøkelse av utlendinger med norsk doktorgrad, NIFU STEP

Det store flertallet har ankommet Norge i voksen alder. Det vil si at de har vært 18 år eller eldre ved ankomst til Norge. Her er det ingen forskjell mellom kjønnene.

Utdanningsbakgrunn

Tabell 15 Respondentenes utdanningsbakgrunn

Utdanning i Norge	Antall	Prosent
Ingen før doktorgraden	45	47,4
Videregående skole	2	2,1
Lavere grad ved universitet/høgskole	4	4,2
Høyere grad ved universitet/høgskole	36	37,9
Annet	8	8,4
Total	95	100,0

Kilde: Surveyundersøkelse av utlendinger med norsk doktorgrad, NIFU STEP

I underkant av halvparten av utvalget har kun tatt doktorgraden i Norge. Om lag drøyt en tredjedel har tatt hele sin høyere utdanning, dvs. universitetsstudier, i Norge.

Respondentenes hjemland

Tabell 16 Respondentenes hjemland

Region	Antall	Prosent
Norden (utenom Norge)	22	23,2
Nord-Europa	25	26,3
Sør-Europa	13	13,7
Øst-Europa	5	5,3
Afrika	6	6,3
Midt-Østen	2	2,1
Asia	15	15,8
Nord-Amerika	4	4,2
Sør-Amerika	2	2,1
Australia/Oseania	1	1,1
Total	95	100,0

Kilde: Surveyundersøkelse av utlendinger med norsk doktorgrad, NIFU STEP

Om lag to tredjedeler av utvalget kommer fra et europeisk land, og om lag halvparten fra et nordisk naboland eller fra et annet land i Nord-Europa. Vi skal legge merke til at seksten prosent av utvalget kommer fra et asiatisk land.

Tabell 17 Respondentenes kjønn fordelt på regional tilhørighet

Område	Kvinne		Mann		Total	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Europa	29	76,3	36	63,2	65	68,4
Utenfor Europa	9	23,7	21	36,8	30	31,6
Total	38	100,0	57	100,0	95	100,0

Kilde: Surveyundersøkelse av utlendinger med norsk doktorgrad, NIFU STEP

Det er en viss forskjell mellom kvinner og menn med hensyn til hvor de kommer fra. Hele tre fjerdedeler av kvinnene kommer fra et europeisk land mens to tredjedeler av mennene har en tilsvarende landbakgrunn.

Hvis vi kontrollerer for alder og inndeler landene etter Norden og Nord-Europa versus resten av verden, får vi følgende fordeling:

Tabell 18 Respondentenes alder fordelt på regional tilhørighet

Område	Yngre enn 40 år		40 år eller eldre		Total	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Nord-Europa og Norden	20	45,5	27	52,9	47	49,5
Land utenfor Nord-Europa	24	54,5	24	47,1	48	50,5
Total	44	100,0	51	100,0	95	100,0

Kilde: Surveyundersøkelse av utlendinger med norsk doktorgrad, NIFU STEP

Her ser vi at i underkant av to tredjedeler av dem som kommer fra land utenfor Nord-Europa er yngre enn førti år mens de eldre fordeler seg mer likt på landbakgrunn.

Doktorgradsperioden

I dette avsnittet vil vi presentere kandidatenes erfaringer under doktorgradsarbeidet med hensyn til:

- hvorfor de valgte å avlegge doktorgraden i Norge
- hvor de fikk finansiell støtte fra
- hvilke forventninger de hadde til doktorgradsarbeidet
- i hvilken grad disse forventningene ble oppfylt
- hvorvidt de hadde språkproblemer
- om de fikk nye faglige nettverk som et resultat av doktorgradsarbeidet
- om de var pålagt undervisningsplikt og erfaringene med dette

Hvorfor kandidatene valgte å avlegge doktorgraden i Norge

Tabell 19 Respondentenes begrunnelser fordelt på kjønn og regional tilhørighet. Prosent.

Begrunnelse	Total	Kjønn		Område	
		Kvinne	Mann	Norden/Nord-Europa	Andre land
Anbefalt ved det institutt der jeg tok grunnutdanning	12,6	18,4	8,8	12,8	12,5
Kjente en eller flere forskere ved det norske instituttet	24,3	26,3	26,3	25,5	27,1
Det norske instituttet har et godt faglig omdømme	21,1	21,1	21,1	21,3	20,8
Fikk gode personlige økonomiske rammebetingelser	13,7	5,3	19,3	14,9	12,5
Fikk gode økonomiske rammebetingelser for mitt prosjekt	10,5	2,6	15,8	12,8	8,3
Ville bli knyttet til en faglig sterk forskergruppe	8,4	5,3	10,5	8,5	8,3
Ville få faglig dyktige veiledere	16,8	13,2	19,3	21,3	12,5
Familiære årsaker	36,8	47,4	29,8	42,6	31,3
Antall respondenter (N)	(95)	(38)	(57)	(47)	(48)

Kilde: Surveyundersøkelse av utlendinger med norsk doktorgrad, NIFU STEP

Over fire femtedeler av kandidatene hadde Norge som førstevalg med hensyn til hvor de ville avlegge doktorgraden. Den langt hyppigste grunnen til at kandidatene valgte å avlegge doktorgraden i Norge er familiære grunner. Drøyt en tredjedel oppgir dette som en årsak til at de valgte Norge. Særlig de kvinnelige kandidatene oppgir dette som grunn for valget. Dette gjelder også for kandidater som kommer fra Norden og Nord-Europa. Det viser seg at også kjennskap til norske forskere er en hyppig årsak til at kandidatene valgte å studere i Norge. Om lag en fjerdedel av kandidatene oppgir dette som grunn til valget av Norge. Sammen med at det aktuelle norske instituttet hadde et godt omdømme utgjør dette en viktig grunn for kandidatenes valg av studieland. Når det gjelder begrunnelsene kjennskap til forskere og instituttets omdømme er det ingen vesentlig forskjell på kvinner og menn eller mellom hvilke landområder kandidatene kommer fra. Det er grunn til å merke seg at hverken personlige økonomiske rammebetingelser eller økonomiske rammebetingelser knyttet til prosjektgjennomføringen er av noen særlig betydning for kandidatenes valg av Norge som studieland. Nær nitti prosent av respondentene (83,7%) fikk finansiert doktorgradsutdanningen fra norske kilder, og kun tre prosent fikk finansiell støtte fra hjemlandet til arbeidet.

Forventninger til doktorgradsarbeidet.

Kandidatene ble bedt om å vurdere i hvilken grad deres forventninger til doktorgradsarbeidet ble oppfylt.

Tabell 20 Respondentenes forventninger til doktorgradsarbeidet. Prosent.

Forhold ved doktorgradsarbeidet	Forventning				Vet ikke/ikke relevant
	Ikke i det hele tatt	I liten grad	I noen grad	I høy grad	
Egne økonomiske rammebetingelser	7,4	7,4	30,5	46,3	8,4
Faglige rammebetingelser	0,0	8,4	36,8	53,7	1,1
Den faglige veiledningen	3,2	9,5	31,6	54,7	1,1
Tilknytning til en faglig sterk forskningsgruppe	6,3	23,2	30,5	37,9	2,1
Tilgang til ny empirisk kunnskap	3,2	7,4	33,7	49,5	6,3
Tilgang til ny teori	3,2	4,2	44,2	44,2	4,2
Tilgang til ny metodikk	3,2	5,3	42,1	42,1	7,4

Kilde: Surveyundersøkelse av utlendinger med norsk doktorgrad, NIFU STEP

Hovedinntrykket fra tabellen er at kandidatene i rimelig grad har fått sine forventninger til doktorgradsarbeidet oppfylt. På ett punkt er kandidatene noe mer tilbakeholdne i sine vurderinger, og det gjelder i hvilken grad de har fått oppfylt sine forventninger til tilknytning til en faglig sterk forskergruppe. Her er det tydelig at denne forventningen i langt mindre grad er oppfylt enn de andre forventningene. Men alt i alt har kandidatene fått sine forventninger oppfylt og da særlig når det gjelder de faglige rammebetingelsene og den faglige veiledningen.

Tabell 21 Respondentenes forventninger korrelert med kjønn, alder og regional tilhørighet. Pearsons r.

Forhold ved doktorgradsutdanningen		Kjønn	Alder	Land
Egne økonomiske rammebetingelser	Pearsons r	0,2	-0,3	0,1
	<i>Signifikans</i>	0,1	0,0	0,3
Faglige rammebetingelser	Pearsons r	0,0	-0,2	-0,1
	<i>Signifikans</i>	1,0	0,0	0,4
Tilgang til ny teori	Pearsons r	0,0	0,0	-0,2
	<i>Signifikans</i>	0,7	0,6	0,0

Kilde: Surveyundersøkelse av utlendinger med norsk doktorgrad, NIFU STEP

NB. Bare forhold med signifikant sammenheng er tatt med.

Det er ingen forskjeller når vi kontrollerer for kjønn, alder og landtilhørighet, med tre unntak som framgår av ovenstående tabell. For det første har de over førti år i mindre grad fått oppfylt sine forventninger til egne økonomiske rammebetingelser enn de under førti år. For det andre har de også i mindre grad fått oppfylt forventningene til de faglige rammebetingelsene enn de under førti år. For det tredje har kandidater som kommer fra land utenfor Norden og Nord-Europa i mindre grad fått oppfylt deres forventninger med hensyn til tilgang til ny teori.

Språkproblemer

Vi har bedt kandidatene vurdere om de har hatt språkproblemer som har hemmet/påvirket selve doktorgradsarbeidet og deres sosiale liv i studietiden i Norge.

Tabell 22 Respondentenes opplevelse av språkproblemer i doktorgradsarbeidet, etter kjønn, alder og region. Prosent.

Variabel		Ikke i det hele tatt	I liten grad	I noen grad	I høy grad
Kjønn	Kvinne	50,0	34,2	13,2	2,6
	Mann	78,6	10,7	8,9	1,8
Alder	Yngre enn 40 år	69,8	18,6	11,6	0,0
	40 år eller eldre	64,7	21,6	9,8	3,9
Område	Nord-Europa og Norden	76,1	13,0	8,7	2,2
	Land utenfor Nord-Europa og Norden	58,3	27,1	12,5	2,1
Total		67,0	20,2	10,6	2,1

Kilde: Surveyundersøkelse av utlendinger med norsk doktorgrad, NIFU STEP

Tabellen viser klart at kandidatene har opplevd små språkproblemer i forbindelse med doktorgradsarbeidet. Nær ni tideler rapporterer at de ikke har hatt språkproblemer i det hele tatt eller i liten grad hatt slike problemer. Det er riktig nok noen variasjoner i dette bildet når vi kontrollerer for kjønn, alder og landtilhørighet. Når det gjelder alder, er det kun små forskjeller mellom de over og de under førti år. Derimot er det noe større forskjeller når vi kontrollerer for kjønn og landtilhørighet. Kvinner opplever i noe større grad språkproblemer enn menn, og kandidater fra land utenfor Norden og Nord-Europa har hatt noen større språkproblemer enn kandidater fra land innenfor dette området.

Tabell 23 Respondentenes opplevelse av språkproblemer sosialt, etter kjønn, alder og region. Prosent.

Variabel		Ikke i det hele tatt	I liten grad	I noen grad	I høy grad
Kjønn	Kvinne	52,6	28,9	13,2	5,3
	Mann	66,1	8,9	21,4	3,6
Alder	Yngre enn 40 år	65,1	14,0	16,3	4,7
	40 år eller eldre	56,9	19,6	19,6	3,9
Område	Nord-Europa og Norden	71,7	21,7	4,3	2,2
	Land utenfor Nord-Europa og Norden	50,0	12,5	31,3	6,3
Total		60,6	17,0	18,1	4,3

Kilde: Surveyundersøkelse av utlendinger med norsk doktorgrad, NIFU STEP

I motsetning til når det gjelder språkproblemer i forbindelse med selve doktorgradsarbeidet, opplever noen flere språkproblemer som har hemmet dem i deres sosiale liv. Nær en fjerdedel av mennene og de over førti år har hatt språkproblemer som har hemmet dem i noen grad eller høy grad i deres sosiale liv, og nær en tredjedel blant dem som kommer fra land utenfor Norden og Nord-Europa har hatt slike problemer.

Faglige nettverk

En viktig side ved doktorgradsarbeidet er å få innpass i faglige nettverk som kan bidra til kandidatens faglige utvikling. Vi har spurt kandidatene om i hvilken grad doktorgradsstudiet har bidratt til at de har fått nye faglige nettverk.

Tabell 24 Respondentenes etablering av nye faglige nettverk, etter kjønn, alder og region. Prosent.

Variabel		Ikke i det hele tatt	I liten grad	I noen grad	I høy grad
Kjønn	Kvinne	2,6	21,1	44,7	31,6
	Mann	3,6	5,4	44,6	46,4
Alder	Yngre enn 40 år	2,3	4,7	39,5	53,5
	40 år eller eldre	3,9	17,6	49,0	29,4
Område	Nord-Europa og Norden	0,0	10,4	43,6	45,8
	Land utenfor Nord-Europa og Norden	6,5	13,0	45,7	34,8
Total		3,2	11,7	44,7	40,4

Kilde: Surveyundersøkelse av utlendinger med norsk doktorgrad, NIFU STEP

Hovedbildet er at de aller fleste har fått nye faglige nettverk som et resultat av doktorgradsarbeidet. Men tabellen viser at det er relativt store variasjoner mellom gruppene. Yngre mannlige kandidater fra Norden og Nord-Europa har i størst grad fått tilgang til nye faglige nettverk. At forskere over førti år i mindre grad har fått nye faglige nettverk, kommer sannsynligvis av at de allerede har etablert slike nettverk. Mer urovekkende er det at kandidater fra land utenfor Nord-Europa og kvinner bare i mindre grad har fått en slik tilgang. Hva dette skyldes, er det ikke godt å si, men det kan tyde på at disse gruppene ikke er like godt integrert i forskningsnettverk som de yngre mannlige kandidatene fra Nord-Europa er.

Undervisningsplikt

Det har i lengre tid vært diskutert hvilken rolle undervisningsplikt har for gjennomføringen av doktorgradsarbeidet. Meningene er mange og delte. Enkelte hevder med stor tyngde at undervisningsplikt hindrer flyten i selve doktorgradsarbeidet og således fører til at man bruker lengre tid enn nødvendig på gjennomføringen av arbeidet. Andre hevder, med like stor tyngde, at undervisningen bidrar til å integrere stipendiatene i det faglige miljøet og virker stimulerende på arbeidet med avhandlingen. Vi har derfor spurt de utenlandske kandidatene om deres erfaring med slikt undervisningsarbeid.

Tabell 25 Prosentandel av respondentene som ble pålagt undervisning, etter kjønn, alder og region.

Variabel		
Kjønn	Kvinne	44,7
	Mann	51,8
Alder	Yngre enn 40 år	44,2
	40 år eller eldre	52,9
Område	Nord-Europa og Norden	60,9
	Land utenfor Nord-Europa og Norden	37,5
Total		48,9

Kilde: Surveyundersøkelse av utlendinger med norsk doktorgrad, NIFU STEP

Litt under halvparten av kandidatene har hatt undervisningsplikt i løpet av doktorgradsarbeidet. Det er relativt stor forskjeller mellom gruppene når vi kontrollerer for kjønn, alder og landtilhørighet. Det er således flere menn enn kvinner som har hatt undervisningsplikt. Det er flere av de over førti år som har hatt slik plikt, og det er langt flere blant kandidatene fra Norden og Nord-Europa som har hatt undervisningsplikt enn de sammenliknbare gruppene.

Tabell 26 Respondentenes erfaring med undervisningsplikten. Prosent

Undervisningens virkning på:	Virkning				
	Svært negativ	Negativ	Ingen	Positiv	Svært positiv
Fremdrift av doktorgradsarbeidet	0,0	17,4	50,0	23,9	8,7
Faglig utvikling	0,0	4,3	21,7	50,0	23,9
Integrering i det sosiale miljø ved instituttet	0,0	2,2	28,3	45,7	23,9
N = 46					

Kilde: Surveyundersøkelse av utlendinger med norsk doktorgrad, NIFU STEP

Det er tydelig at for noen av kandidatene har undervisningsplikten virket negativt inn på fremdriften av arbeidet med doktorgraden. For øvrig rapporterer kandidatene at de har hatt positive erfaringer med undervisningsplikten i og med at den har bidratt til kandidatenes faglige utvikling, og til at de har blitt integrert i det sosiale miljøet ved det institutt de har arbeidet ved med doktorgraden.

Yrkeserfaring etter doktorgraden

I dette avsnittet settes fokus på kandidatenes yrkeserfaring ved å kartlegge

- omfanget av doktorenes yrkesaktivitet
- hvor de har sine arbeidsplasser
- hva slags arbeidsoppgaver de har
- hva begrunnelsene er for at de eventuelt har forlatt forskningen
- hvilke planer de har for fremtiden med hensyn til om de vil flytte fra Norge

Yrkesaktivitet

Tabell 27 Respondentenes yrkesaktivitet, etter kjønn, alder og region. Prosent.

Variabel		I fast stilling	I midlertidig stilling
Kjønn	Kvinne	63,2	36,8
	Mann	73,2	26,8
Alder	Yngre enn 40 år	62,8	37,2
	40 år eller eldre	74,5	25,5
Område	Nord-Europa og Norden	71,7	28,3
	Land utenfor Nord-Europa og Norden	66,7	33,3
Total		69,1	30,9

Kilde: Surveyundersøkelse av utlendinger med norsk doktorgrad, NIFU STEP

Drøyt to tredjedeler av kandidatene er i fast stilling. Menn er hyppigere i fast stilling enn kvinner, og kandidater over førti år er hyppigere i fast stilling enn kandidater under førti år. Det er kun små forskjeller mellom kandidater som kommer fra ulike landområder.

Tabell 28 Respondentenes problemer med å skaffe arbeid, etter kjønn, alder og region. Prosent.

Variabel		Store problemer	Noen problemer	Få problemer	Ingen problemer
Kjønn	Kvinne	10,5	18,4	15,8	59,3
	Mann	12,5	16,1	10,7	60,7
Alder	Yngre enn 40 år	9,3	16,3	11,6	62,8
	40 år eller eldre	13,7	17,6	13,7	54,9
Område	Nord-Europa og Norden	13,0	15,2	10,9	60,9
	Land utenfor Nord-Europa og Norden	10,4	18,8	14,6	56,3
Total		11,7	17,0	12,8	58,5

Kilde: Surveyundersøkelse av utlendinger med norsk doktorgrad, NIFU STEP

Flertallet av kandidatene har hatt få eller ingen problemer med å skaffe seg arbeid etter at doktorgraden har avlagt. Men likevel er det en ikke ubetydelig andel som har hatt problemer og til dels store problemer med dette. Dette gjelder særlig kandidater over førti år. Ellers er

det små forskjeller mellom kvinner og menn. Det ser heller ikke ut til at hvor kandidatene kommer fra spiller noen særlig rolle i forhold til det å skaffe seg arbeid.

Tabell 29 Respondentenes oppfatning av om de har hatt større problemer med å skaffe arbeid enn norske doktorgradskandidater, etter kjønn, alder og region. Prosent.

Variabel		Større problemer	Ingen forskjell	Vet ikke
Kjønn	Kvinne	21,1	63,2	15,8
	Mann	17,9	67,9	14,3
Alder	Yngre enn 40 år	14,0	72,1	14,0
	40 år eller eldre	23,5	60,8	15,7
Område	Nord-Europa og Norden	13,0	76,1	10,9
	Land utenfor Nord-Europa og Norden	25,0	56,3	18,8
Total		19,1	66,0	14,9

Kilde: *Surveyundersøkelse av utlendinger med norsk doktorgrad, NIFU STEP*

To tredjedeler av kandidatene har heller ikke opplevd at det er vanskeligere for utlendinger å skaffe seg arbeid enn for nordmenn. Det er en svak tilbøyelighet til at kvinner og kandidater som kommer utenfor Nord-Europa har erfart at det er noe vanskeligere for dem å få arbeid enn for nordmenn, men her er tallmaterialet spinkelt.

Arbeidsplass

Det er en tydelig tendens blant norske akademikere til å ta doktorgraden ved samme universitet som de har tatt den høyere utdanningen ved. Det er også en tydelig tendens til at de forblir ved den samme institusjonen etter avlagt doktorgrad. Hvordan ser bildet ut for utlendinger med norsk doktorgrad?

Tabell 30 Respondentenes arbeidsplass

Arbeidsplass	Antall	Prosent
Universitet eller høyskole, samme som doktorgraden ble tatt ved	40	43,0
Universitet eller høyskole, annen	14	15,1
Forskningsinstitutt	10	10,8
Industri/næringsliv	17	18,3
Offentlig forvaltning	1	1,1
Annet	11	11,8
Total	93	100,0

Kilde: *Surveyundersøkelse av utlendinger med norsk doktorgrad, NIFU STEP*

Også for dem finner vi at en stor andel av kandidatene som arbeidstakere blir knyttet til samme institusjon som den de tok doktorgraden ved (43 %). Sammenliknet med eksempelvis de doktorander som er finansiert av Kreftforeningen, viser tabellen at den institusjonelle mobiliteten er vesentlig større enn for Kreftforeningens doktorander som i høy grad forblir ved det samme universitetet (varierer mellom 80 og 100 prosent). Det er således en tendens til at utlendingene ikke er så stedbundne som doktorandene for øvrig. Det er interessant å registrere at 18 prosent av kandidatene har funnet veien til næringslivet mens kun én kandidat har funnet arbeid i den offentlige forvaltning.

Arbeidsoppgaver

Doktorgradsutdanningen er primært en forskerutdanning som tar sikte på å sikre rekruttering til forskningssystemet. Det er derfor interessant å kartlegge i hvilket omfang de utenlandske kandidatene faktisk forblir i forskning eller søker over i annen virksomhet.

Tabell 31 Respondentenes hovedarbeidsoppgave i stilling

Hovedarbeidsoppgave	Antall	Prosent
FoU (forskning og utvikling)	36	38,7
Forskning i kombinasjon med undervisning	25	26,9
Ledelse av FoU-oppgaver	3	3,2
Annen type ledelse	2	2,2
Undervisning/formidling	5	5,4
Kliniske oppgaver	8	8,6
Konsulentoppgaver/rådgivning	4	4,3
Annet	10	10,8
Total	93	100,0

Kilde: Surveyundersøkelse av utlendinger med norsk doktorgrad, NIFU STEP

Av tabellen fremgår det at om lag to tredjedeler av kandidatene forblir i forskningssystemet mens i underkant av en tredjedel forlater forskningen og går over i annen virksomhet. Til tross for denne "flukten" fra forskningen er det likevel grunn til å fremheve at forskningssystemet har fanget opp hovedtyngden av kandidatene og bidratt til en viktig kunnskapsimport til Norge. Spørsmålet er imidlertid hvorvidt man klarer å holde på disse kandidatene, eller om de har planer om å flytte ut av landet i tiden som kommer.

Tabell 32 Respondentenes flytteplaner

Flytteplaner	Antall	Prosent
Ja, i løpet av de nærmeste 5 årene	4	4,3
Ja, i løpet av 5 til 10 år	10	10,8
Nei, har ingen planer om å flytte til hjemlandet	75	80,6
Nei, men til et annet land enn Norge	4	4,3
Total	93	100,0

Kilde: Surveyundersøkelse av utlendinger med norsk doktorgrad, NIFU STEP

Tabellen er sett med norske øyne oppmuntrende i det fire femtedeler av kandidatene ønsker å forbli i Norge. Her må vi imidlertid ta i betraktning at av de 546 utenlandske kandidater som er uteksaminert i perioden 1999 – 2003, så har allerede 211 reist ut av landet. Til tross for dette er det liten tvil om at man har lyktes i å tiltrekke seg verdifull arbeidskraft ved å gi utenlandske statsborgere mulighet til å ta en norsk doktorgrad.

Vedlegg 1: Tabell- og figuroversikt

Tabeller registerundersøkelsen

Tabell 1	Personer med utenlandsk statsborgerskap som avla norsk doktorgrad i tidsrommet 1990-2005. Per år.....	8
Tabell 2	Personer med utenlandsk statsborgerskap som avla norsk doktorgrad i tidsrommet 1990-2005. Per år og kjønn. Kvinneandeler.....	8
Tabell 3	Personer som avla norsk doktorgrad 1990-2005 prosentfordelt etter fagområde. Etter statsborgerskap.....	9
Tabell 4	Personer med utenlandsk statsborgerskap som avla norsk doktorgrad 1990-2002 og deres arbeidstilknytning 2003, etter næringshovedområde og kjønn.....	12
Tabell 5	Personer med utenlandsk statsborgerskap som avla norsk doktorgrad 1990-2002 med arbeid innenfor <i>Forretningsmessig tjenesteyting</i> i 2003, etter næringshovedgruppe og region.....	13
Tabell 6	Personer med utenlandsk statsborgerskap som avla norsk doktorgrad 1990-2002 med arbeid innenfor <i>Undervisning</i> i 2003, etter næringsundergruppe og region.....	13
Tabell 7	Personer med utenlandsk statsborgerskap som avla norsk doktorgrad 1990-2002 etter arbeidsstedsfylke i 2003.....	14
Tabell 8	Personer som avla norsk doktorgrad 1990-2002 og som hadde tilnytning til universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter i 2003, etter statsborgerskap og institusjonsgruppe.....	15
Tabell 9	Personer som avla norsk doktorgrad 1990-2002 og som hadde tilknytning til et universitet eller høyskole i 2003, etter statsborgerskap og stilling.....	15
Tabell 10	Personer med utenlandsk statsborgerskap som avla norsk doktorgrad 1990-2002 og som hadde tilknytning til et universitet eller høyskole i 2003, etter land for statsborgerskap.....	16

Tabeller surveyundersøkelsen

Tabell 11	Respondentenes fordeling på fødselsår.....	19
Tabell 12	Respondentenes kjønn.....	19
Tabell 13	Respondentenes kjønn og alder.....	20
Tabell 14	Respondentenes status ved ankomst Norge.....	20
Tabell 15	Respondentenes utdanningsbakgrunn.....	20
Tabell 16	Respondentenes hjemland.....	20
Tabell 17	Respondentenes kjønn fordelt på regional tilhørighet.....	21
Tabell 18	Respondentenes alder fordelt på regional tilhørighet.....	21
Tabell 19	Respondentenes begrunnelser fordelt på kjønn og regional tilhørighet. Prosent.....	22
Tabell 20	Respondentenes forventninger til doktorgradsarbeidet. Prosent.....	23
Tabell 21	Respondentenes forventninger korrelert med kjønn, alder og regional tilhørighet. Pearsons r.....	23
Tabell 22	Respondentenes opplevelse av språkproblemer i doktorgradsarbeidet, etter kjønn, alder og region. Prosent.....	24
Tabell 23	Respondentenes opplevelse av språkproblemer sosialt, etter kjønn, alder og region. Prosent.....	24

Tabell 24	Respondentenes etablering av nye faglige nettverk, etter kjønn, alder og region. Prosent.....	25
Tabell 25	Prosentandel av respondentene som ble pålagt undervisning, etter kjønn, alder og region.....	25
Tabell 26	Respondentenes erfaring med undervisningsplikten. Prosent.....	26
Tabell 27	Respondentenes yrkesaktivitet, etter kjønn, alder og region. Prosent.....	26
Tabell 28	Respondentenes problemer med å skaffe arbeid, etter kjønn, alder og region. Prosent.	26
Tabell 29	Respondentenes oppfatning av om de har hatt større problemer med å skaffe arbeid enn norske doktorgradskandidater, etter kjønn, alder og region. Prosent.	27
Tabell 30	Respondentenes arbeidsplass	27
Tabell 31	Respondentenes hovedarbeidsoppgave i stilling.....	28
Tabell 32	Respondentenes flytteplaner	28

Figurer registerundersøkelsen

Figur 1	Personer som avla norsk doktorgrad 1990-2005, etter statsborgerskap.....	7
Figur 2	Kvinneandeler blant personer som avla norsk doktorgrad 1990-2005, etter statsborgerskap.	9
Figur 3	Personer med utenlandsk statsborgerskap som avla norsk doktorgrad 1990-2005, etter region.....	10
Figur 4	Kvinneandeler blant personer med utenlandsk statsborgerskap som avla norsk doktorgrad 2000-2005, etter region.....	10
Figur 5	Personer med utenlandsk statsborgerskap som avla norsk doktorgrad 1990-2005, etter land.	11

Vedlegg 2: Vedleggstabell

Tabell V 1 Personer med utenlandsk statsborgerskap som avla norsk doktorgrad i tidsrommet 1990-2005. Per land og år.

Verdensdel/land	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Totalt
Europa																	
Belgia		1	1		2			1							1	2	8
Bosnia-Hercegovina											1		2			1	4
Bulgaria			1				1				3				2		7
Danmark	3	2	3	3	3	6	8	5	3	11	4	6	7	7	9	11	91
Estland								1		1		2			1		5
Finland				1		3	1	2	1	2	1	2		2	1	1	17
Frankrike			1			1		1	3	1	1	3	1	4	5	9	30
Færøyene											1	2			1		4
Hellas								3	1	1	1	1		1	1	1	10
Irland						1						1		1	1		4
Island	2	4	2	3	5	4	5	3	6	4	3	3	6	6	4	7	67
Italia	1		1			1	1	2	3	1	1	5		2	4	6	28
Jugoslavia		1		1		1			1							2	6
Kroatia							1									1	2
Latvia														1		1	2
Litauen										2	3	1	4		1	3	14
Makedonia									1								1
Nederland			1	1		1	1	2	1	3	3	2	3	2	3	4	27
Polen	1			3	1	4	1		1	1	1	1		3	1	2	20
Portugal	2					1	1	1		1				1			7
Romania							1	1		1		4	1		3	4	15
Russland					1	1		1			2	5	6	7	1	4	28
Slovakia							1								1		2
Slovenia														1			1
Spania	1			1	2	1			2		2		1		3	1	14
Storbritannia	2	1	5	2	3	2	1	4	4	3	2	2	4	2	1	2	40
Sveits	1			1				1				1	1			1	6
Sverige	1		4		2	2	5	5	2	3	4	8	4	13	12	15	80
Tsjekkia											1	1	1	4	2	1	10
Tsjekkoslovakia			1														1
Tyrkia	1			2	1		1				2		2	2	3	1	15
Tyskland	1		2	6	1	7	5	4	6	6	7	12	11	14	12	13	107
Ukraina												1	1	1	1		4
Ungarn										1	1	1	1		2	3	9
Østerrike												2		1	2		5
Sum Europa	16	9	22	23	22	36	34	37	35	42	44	66	56	75	78	96	691
Amerika																	
Argentina			1											1			2
Bolivia														1			1
Brasil	2					1	1	1	2	1	2		1		1	2	14
Canada				2		1	1	1	1	3	1	1	1		1	3	16
Chile													1	1			2
Colombia						1							1			1	3
Costa Rica												1					1
Cuba													1		1		2
Jamaica														1			1
Mexico	1							1					2		1		5
Nicaragua														1			1
Peru				1										1			2
Uruguay							1		1								2
USA	3	6	3	4	4	1	3	6	10	3	3	2	5	5	4	4	66
Sum Amerika	6	6	4	7	4	4	6	9	14	7	6	4	12	11	8	10	118

Tabell V 1 (forts.)

Verdensdel/land	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Totalt
Asia																	
Bangladesh	1					2		3	1		2		2	1		1	13
Filippinene							1										1
Hongkong			1														1
India		1	1	1	2	1	1	5	2	1	3	6	5	4	4		37
Indonesia			1									1				1	3
Irak																1	1
Iran		2		1	2	3	2	3	1		2	1	3	3	3		26
Israel								1	1			2	1			1	6
Japan					1					1		1				1	4
Jemen																1	1
Jordan											1	1		1			3
Kina	9	6	8	19	12	7	15	9	16	7	4	15	13	10	18	15	183
Kypros							1										1
Libanon										1		1	1				3
Malaysia	1																1
Maldivene														1			1
Mongolia										1							1
Myanmar										1	1						2
Nepal					1	1								3	2	2	9
Pakistan		1			2		1		3	1	1	1	2				12
Palestina-området											1		1	3	1	1	7
Saudi-Arabia										1							1
Singapore							1							1			2
Sri Lanka	1		1	1		3	1	2	2		4	4	1	2	1	3	26
Syria										2							2
Sør-Korea						1		1									2
Thailand				1			1		1			1					4
Vietnam			1		1				1			1		1		2	7
Sum Asia	12	9	13	23	17	19	25	20	32	18	15	33	28	31	29	36	360
Afrika																	
Botswana														1	1	1	3
Egypt	1			1								2	2	2			8
Eritrea											1	2		1			4
Etiopia					1	1	1	1	1	1	4	10	9	10	11	11	61
Gambia		1														1	2
Ghana	1		1		4		4	3	2		5		1	2	4	3	30
Kamerun												1		1		2	4
Kenya							2								1		3
Kongo															1	1	2
Lesotho						1											1
Madagaskar													1				1
Malawi																1	1
Mali																1	1
Marokko													2	2			4
Mauritania														1			1
Mosambik						1									1	2	4
Namibia														1			1
Nigeria		1			1	2		1			1		1	2	1		10
Somalia														1			1
Sudan						1	1		1	1	2	1		2	1	2	12
Sør-Afrika														1			1
Tanzania		1		2		2	5	2	4	1		6	2	1	4	4	34
Tunisia							1										1
Uganda										1	1	2		5	3	5	17
Zambia				1							1						2
Zimbabwe					1		1	2			1	2	1		1	2	11
Sum Afrika	2	3	1	4	6	7	17	8	9	4	15	27	18	32	30	37	220
Australia og Polynesia																	
Australia					1					1	1						3
New Zealand															1	1	2
Sum Australia og Polynesia	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	1	5
Totalt	36	27	40	57	50	66	82	74	90	72	81	130	114	149	146	180	1394

Kilde: Doktorgradsregisteret, NIFU STEP

Vedlegg 3: Spørreskjema

SPØRRESKJEMA TIL PERSONER MED IKKE-NORSK STATSBORGERSKAP SOM HAR AVLAGT DOKTORGRADEN I NORGE

I det følgende bruker vi betegnelsen *hjemland*. Enkelte doktorander har en bakgrunn som gjør at betegnelsen kan virke fremmed. Vi bruker den her av praktiske grunner, som en kortform for det land respondentene hadde statsborgerskap i på disputastidspunktet.

Bakgrunnsopplysninger

1. Hvilket år er du født? 19
2. Er du kvinne eller mann? Kvinne Mann
3. Kom du til Norge som barn (under 18 år) eller voksen (18 år eller mer)?
 Barn Voksen
4. Har du annen utdanning i Norge enn doktorgraden?
 Nei
 Ja, videregående skole
 Ja, lavere grad ved universitet/høyskole
 Ja, høyere grad ved universitet/høyskole
 Annet, spesifiser:.....
5. Ligger ditt hjemland i
 Norden (utenom Norge)
 Nord-Europa
 Sør-Europa
 Øst-Europa
 Afrika
 Midt-Østen
 Asia
 Nord-Amerika
 Sør-Amerika
 Australia/Oseania

Doktorandperioden

6. Hvorfor valgte du å avlegge doktorgraden i Norge?
(Sett kryss for de alternativene som passer.)
 Fikk det anbefalt av ansatte ved det institutt jeg tok min grunnutdanning
 Kjente en eller flere forskere ved det norske instituttet
 Det norske instituttet har et godt faglig omdømme innen fagområdet
 Fikk gode personlige økonomiske rammebetingelser
 Fikk gode økonomiske rammebetingelser for mitt prosjekt
 Ville bli knyttet til en faglig sterk forskergruppe
 Ville få faglig dyktige veiledere
 Annet, spesifiser:.....
7. Fikk du finansiell støtte til doktorgradsarbeidet?
 Ja, fra hjemlandet
 Ja, fra norske kilder
 Ja, både fra hjemlandet og norske kilder
 Nei, jeg finansierte arbeidet selv

8. Ble dine forventninger til doktorgradsarbeidet oppfylt med hensyn til

	Ikke i det hele tatt	I liten grad hele tatt	I noen grad	I høy grad
Egne økonomiske rammebetingelser -----	☐	☐	☐	☐
Faglige rammebetingelser -----	☐	☐	☐	☐
Den faglige veiledningen -----	☐	☐	☐	☐
Tilknytning til en faglig sterk forskningsgruppe -----	☐	☐	☐	☐
Tilgang til ny empirisk kunnskap----	☐	☐	☐	☐
Tilgang til ny teori-----	☐	☐	☐	☐
Tilgang til ny metodikk -----	☐	☐	☐	☐

9. Slik du vurderer det, hvor vanlig er det - i det land du har tatt din høyere utdanning i - at doktorgraden avlegges ved

	Svært vanlig	Vanlig	Uvanlig	Svært uvanlig
Samme institusjon/institutt som grunnutdanningen -----	☐	☐	☐	☐
Annen institusjon/institutt i samme land-----	☐	☐	☐	☐
Institusjon i et annet land -----	☐	☐	☐	☐

10. Hadde du språkproblemer som hemmet deg i ditt doktorgradsarbeid?

	Ikke i det hele tatt	I liten grad hele tatt	I noen grad	I høy grad
	☐	☐	☐	☐

11. Hadde du språkproblemer som påvirket ditt sosiale liv under studietiden i Norge?

	Ikke i det hele tatt	I liten grad hele tatt	I noen grad	I høy grad
	☐	☐	☐	☐

12. Har du fått nye faglige nettverk som et resultat av ditt doktorgradsstudium?

	Ikke i det hele tatt	I liten grad hele tatt	I noen grad	I høy grad
	☐	☐	☐	☐

13. Ble du pålagt undervisningsplikt i løpet av ditt doktorgradsstudium?

Ja   Nei

14. Hvis ja, hvilken innvirkning fikk pliktarbeidet på doktorgradsarbeidet?

	Svært negativ	Negativ	Ingen	Positiv	Svært positiv
Fremdriften av doktorgradsarbeidet-----	☐	☐	☐	☐	☐
Din faglige utvikling -----	☐	☐	☐	☐	☐
Integrering i det sosiale miljø ved instituttet/institusjonen -----	☐	☐	☐	☐	☐

Yrkeserfaring etter doktorgraden

15. Har du hatt problemer med å skaffe deg relevant arbeid i forhold til din doktorgradsutdanning?

- Ingen problemer   Få problemer   Noen problemer   Store problemer

16. Har du etter din erfaring hatt større problemer med å skaffe deg relevant arbeid enn norske doktorgradskandidater?

- Ja   Nei   Vet ikke

17. Hvis du har opplevd problemer med å skaffe relevant arbeid, hva skyldes dette? (Gi en kort redegjørelse.)

.....

.....

.....

.....

18. Er du yrkesaktiv i dag?

- Ja, i fast stilling   Ja, i midlertidig stilling   Nei

Hvis *Nei*, gå til spørsmål 23.

19. Dersom du er yrkesaktiv i dag, er din nåværende arbeidsplass ved en annen institusjon enn der du tok din doktorgrad? (Sett ett kryss.)

- Nei
- Ja, annet universitet/vitenskapelig høyskole
- Ja, forskningsinstitutt
- Ja, industri/næringsliv
- Ja, offentlig forvaltning
- Ja, annet; hvor? .....

20. Dersom du er yrkesaktiv i dag, hva er din stillingstittel?

.....

21. Dersom du er yrkesaktiv i dag, hva er hovedfunksjonen i din nåværende stilling?

(Sett ett kryss.)

- FoU (forskning og utviklingsarbeid)
- Forskning i kombinasjon med undervisning
- Ledelse av FoU-oppgaver
- Annen type ledelse
- Undervisning/formidling
- Kliniske oppgaver
- Saksbehandling/forvaltning
- Konsulentoppgaver/rådgivning
- Annet, spesifiser .....

22. Dersom du i din nåværende stilling ikke har forskning og utviklingsarbeid som en del av dine arbeidsoppgaver, hva skyldes dette? (Sett kryss for de alternativene som passer.)

- Lønnsforholdene ville vært for dårlig
- Det var ikke utsikter til fast stilling innen rimelig tid
- Karrieremulighetene var for dårlige i forskningssystemet
- Jeg mistet interessen for forskning
- Jeg planla en annen karriere enn forsker allerede under doktorgradsarbeidet
- Annet, spesifiser .....

Framtidsplaner

23. Har du planer om å flytte tilbake til ditt hjemland? (Sett ett kryss.)

- Ja, i løpet av de nærmeste 5 årene
- Ja, i løpet av 5 til 10 år
- Nei, har ingen planer om å flytte til hjemlandet
- Nei, men til et annet land enn Norge

Vennligst besvar skjemaet innen <xx> november.

Takk for at du deltok i undersøkelsen!